

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	27. 12.	2024	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	33/24 - 5/89		
VEZA:			
EPA:	391 XXVIII		
SKRAĆENICA:		PRILOG:	

Podgorica, _____

SKUPŠTINA CRNE GORE

n/r Andriji Mandiću, predsjedniku

Poštovani predsjedniče Mandiću,

Na osnovu člana 148 Poslovnika Skupštine Crne Gore, podnosim amandmane na Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2025- godinu (EPA: 391 XXVIII, broj akta: 33/24-5), radi stavljanja u skupštinsku procedure.

Poslanici

Dejan Đurović

Jovan Jole Vučurović

Bojana Pićan

AMANDMAN I

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za kapitalne projekte“ (Org. kod 40903), Program 19 032 – Unapređenje, nadzor i razvoj svih nivoa obrazovnog sistema, Potprogram 19 032 KO4 - Izgradnja i rekonstrukcija objekata u oblasti obrazovanja, dodaje se nova aktivnost:

Izgradnja vrtića – Dubovica, opština Budva u iznosu od € 410,000.00.

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

Budva je grad sa bogatom istorijom i tradicijom, koji se u poslednjim decenijama suočio sa značajnim demografskim promjenama. Ove promjene su rezultat pozitivnih migracija, kako unutrašnjih tako i spoljašnjih, koje su transformisale Budvu u jedan od najprivlačnijih gradova Zapadnog Balkana.

Prema popisu iz 2023. godine, opština Budva broji 27.445 stanovnika, od čega čak 8.745 čine strani državljani. Ovaj podatak jasno ukazuje na to da Budva, nakon Podgorice, privlači veliki broj stranaca. U poređenju sa 2011. godinom, kada je Budva imala 19.218 stanovnika, evidentan je porast koji ukazuje na sve veći interes za život i rad u ovaj nekada mali primorski grad.

Osim toga, broj glasača u Budvi iznosi 19.183, što je značajan dio ukupnog stanovništva. Sa druge strane, Ministarstvo unutrašnjih poslova bilježi 24.502 crnogorska državljana, kao i 18.856 lica sa stalnim i privremenim boravkom. Podaci iz Doma zdravlja pokazuju da je registrovano oko 45.000 zdravstvenih kartona. Ovi brojevi ukazuju na povećanje potreba za raznim uslugama, uključujući obrazovne i zdravstvene.

Obrazovni sektor trpi posledice brzog rasta populacije. Broj djece u uzrastima od 0 do 14 godina se povećava (*prema podacima Monstata iz 2023. godine, u Budva starosti od 0-4 ima 1834; 5-9 2097; 10-14 1867*), što stvara dodatni pritisak na postojeće vrtiće i škole. Prosječna starost u Crnoj Gori je 39,7 godina, a Budva je drugi najmlađi grad po starosti sa 36,6. Budući da se lokalne obrazovne institucije suočavaju s preopterećenjem, potrebna su hitna rješenja kako bi se obezbijedio kvalitetan boravak za svu djecu.

Dalje, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma razvilo je Akcioni plan za sprovođenje Strategije regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023-2027. godine. Kao dio ovog plana, navodi se izgradnja novog vrtića u naselju Dubovica, konkretno - idejno rješenje za vrtić je završeno, 25.000 evra. Lokalna samouprava je, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, dostavila svu potrebnu dokumentaciju, a nema neriješenih imovinsko-pravnih pitanja koja bi mogla usporiti proces izgradnje.

Ulaganje u obrazovanje najmlađih je ključno za izgradnju temelja za razvoj buduće generacije, prema tome neophodna je izgradnja novog vrtića u Dubovici kako bi se ublažio pritisak na već postojeće obrazovne ustanove jegra Budve i pružili bolje uslove za djecu. Novi vrtić će omogućiti

kvalitetniji predškolski razvoj, pružajući djeci pristup savremenijim resursima, prostoru za igru i učenju, koji su od ključnog značaja za njihov sveobuhvatan razvoj.

AMANDMAN II

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za kapitalne projekte“ (Org. kod 40903), Program 19 032 – Unapređenje, nadzor i razvoj svih nivoa obrazovnog sistema, Potprogram 19 032 KO4 - Izgradnja i rekonstrukcija objekata u oblasti obrazovanja, dodaje se nova aktivnost:

Izgradnja vrtića i osnovne škole – Bečići, opština Budva u iznosu od € 750,000.00.

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

Budva je grad sa bogatom istorijom i tradicijom, koji se u poslednjim decenijama suočio sa značajnim demografskim promjenama. Ove promjene su rezultat pozitivnih migracija, kako unutrašnjih tako i spoljašnjih, koje su transformisale Budvu u jedan od najprivlačnijih gradova Zapadnog Balkana.

Prema popisu iz 2023. godine, opština Budva broji 27.445 stanovnika, od čega čak 8.745 čine strani državljani. Ovaj podatak jasno ukazuje na to da Budva, nakon Podgorice, privlači veliki broj stranaca. U poređenju sa 2011. godinom, kada je Budva imala 19.218 stanovnika, evidentan je porast koji ukazuje na sve veći interes za život i rad u ovaj nekada mali primorski grad.

Osim toga, broj glasača u Budvi iznosi 19.183, što je značajan dio ukupnog stanovništva. Sa druge strane, Ministarstvo unutrašnjih poslova bilježi 24.502 crnogorska državljana, kao i 18.856 lica sa stalnim i privremenim boravkom. Podaci iz Doma zdravlja pokazuju da je registrovano oko 45.000 zdravstvenih kartona. Ovi brojevi ukazuju na povećanje potreba za raznim uslugama, uključujući obrazovne i zdravstvene.

Obrazovni sektor trpi posledice brzog rasta populacije. Broj djece u uzrastima od 0 do 19 godina se povećava (*prema podacima Monstata iz 2023. godine, u Budva starosti od 0-4 ima 1834; 5-9 2097; 10-14 1867; 15-19 1292*), što stvara dodatni pritisak na postojeće vrtiće i škole. Prosječna starost u Crnoj Gori je 39,7 godina, a Budva je drugi najmlađi grad po starosti sa 36,6. Budući da se lokalne obrazovne institucije suočavaju s preopterećenjem, potrebna su hitna rješenja kako bi se obezbijedio kvalitetan boravak za svu djecu.

Ulaganje u obrazovanje najmlađih je ključno za izgradnju temelja za razvoj buduće generacije, prema tome neophodna je izgradnja novog vrtića i osnovne škole u Bečićima. U okviru fiskalne strategije za period 2024-2027, važan segment se odnosi na kapitalne projekte u oblasti obrazovanja. Planirano je završetak izgradnje 11 novih vrtića do kraja 2027. godine, uključujući vrtić u Bečićima. Zbog sve većih potreba za obrazovnim kapacitetima, izrada projektne dokumentacije je ključ za realizaciju ciljeva iz fiskalne strategije u roku.

S obzirom na demografske trendove, sve veći broj stanovnika i migracije, evidentna je potreba za dodatnim predškolskim ustanovama. Vrtići u Budvi su trenutno prebukirani, što stvara pritisak na postojeće kapacitete i otežava dostupnost obrazovanja za sve mališane. Izgradnja vrtića u Bečićima ne samo da bi smanjila gužvu u postojećim vrtićima, već bi pružila priliku da se upišu i djeca iz susjednih mjesta, poput Pržna, Svetog Stefana, Petrovca i drugih.

Bečići imaju potencijal da postanu obrazovni most koji će olakšati pristup obrazovanju za djecu iz okruženja, čime će se dodatno rasteretiti jezgro Budve i omogućiti bolja raspoloživost obrazovnih resursa. Takođe, izgradnjom osnovne škole u ovom mjestu, zadovoljile bi se potrebe za obrazovanjem koje su se povećale s obzirom na razvoj lokalne zajednice i porast broja stanovnika.

Važno je napomenuti da turizam igra značajnu ulogu u ekonomiji Crne Gore. Prema podacima Centralne banke, prihodi od turizma za 2023. godinu iznosili su 1.4 milijardi evra, a broj stranih turista koje bilježi Budva dostigao je broj 798.943 (od ukupno 2.447.103 dolazaka, što znači da Budva čini 32% ukupnih stranih dolazaka u Crnu Goru). Budžet za 2023. godinu iznosio je 2.85 milijarde, a kasnije je uvećan za 1.64% rebalansom; Budva je jedan od ključnih gradova u Crnoj Gori, koji generiše značajan prihod za državni budžet. Neophodna je transformacija javnih prihoda u infrastrukturne projekte, čime se poboljšava kvalitet života građana i dugoročno osigurava održivi razvoj grada. Usmjeravanjem prihoda u obrazovanje, stvaraju se bolji uslovi za mlade, koji su temelj za dalji napredak i prosperitet Budve.

AMANDMAN III

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Ministarstvo sporta i mladih“ (Org. kod 42101), Program 19 038 – Sport, Potprogram 19 038 001 – Vrhunski sport, ***uvećava se iznos kod Aktivnost 19 038 001 002 (SAP A0336) Izgradnja, rekonstrukcija, adaptacija i opremanje sportskih objekat za € 400,000.00 - rekonstrukcija Mediteranskog sportskog centra, Budva.***

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

Mediteranski sportski centar, izgrađen 1996. godine, predstavlja ključnu infrastrukturu za sport i rekreaciju u Budvi, ali se suočava sa izazovima koje nosi sa sobom vrijeme. Iako je tokom godina služio kao važno mjesto za sportske manifestacije, treninge i rekreaciju, zub vremena je uticao na njegovu infrastrukturu, zbog čega je potrebno ozbiljno ulaganje u obnovu i modernizaciju objekata.

Spratnost sportskog centra je P+1, sa bruto-građevinskom površinom od 4.146 m². Sportska sala, čija površina iznosi 1.047,84 m², opremljena je parketom na kojem su iscrtani tereni za odbojku, rukomet i košarku, što je čini pogodnom za treninge i odigravanje utakmica svih dvoranskih sportova. Jednostrane tribine imaju površinu od 407,28 m² i sastoje se od 13 redova betonskih tribina, sa kapacitetom za 1.000 mesta za sjedenje i ložama za novinare. Prateći sadržaji uključuju teretanu smještenu u posebnom podtribinskom prostoru, šest svlačionica, prostorije za sudije i

redare, kao i prilaz za osobe sa posebnim potrebama, ispunjavajući sve standarde za međunarodna takmičenja.

JUSMŠ "Danilo Kiš" je udaljena manje od 30 metara od sportskog centra, što omogućava srednjoškolicima da redovno koriste salu za časove fizičkog vaspitanja. Ova neposredna blizina obrazovnoj ustanovi čini Mediteranski sportski centar epicentrom dešavanja za mlade.

Postoji idejno rešenje za rekonstrukciju, a ulaganje u ovaj projekat predstavlja značajan korak ka poboljšanju okruženja u kojem mladi borave. Rekonstrukcija fasade Mediteranskog sportskog centra transformisaće ga u moderan prostor koji će podržavati obrazovanje i zdrave aktivnosti.

Planira se ozelenjavanje prostora sadnjom drveća i biljaka, što će doprinijeti savremenom izgledu objekta i poboljšanju atmosfere. Ova transformacija ne samo da će osvježiti izgled centra, već će i dodatno motivisati mlade na aktivno učešće u sportskim i obrazovnim aktivnostima, čime se doprinosi njihovom zdravom razvoju.

PRILOG: Dokumentacija

AMANDMAN IV

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za kapitalne projekte“ (Org. kod 40903), Program 20 021 Zaštita, očuvanje i razvoj kulturne baštine, Potprogram 20 021 K01 Izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija objekata kulture, dodaje se nova aktivnost:

Rekonstrukcija kuće mjesne zajednice - Stari grad, Budva u iznosu od € 550,000.00.

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

Rekonstrukcija zgrade poznate kao Kuća mjesne zajednice Stari grad je korak ka revitalizaciji i očuvanju kulturnog nasleđa opštine Budva. Do nedavno, ovaj objekat je bio u veoma lošem stanju, s oštećenim zidovima, otpalim malterom, smećem, polomljenim prozorima i neupotrebljivim kancelarijskim namještajem. Međutim, predstojeća rekonstrukcija će transformisati ovu zgradu u moderan administrativno-multimedijalni i kulturni centar.

Projektom rekonstrukcije predviđena je adaptacija unutrašnjosti objekta s ciljem stvaranja funkcionalnog administrativnog jezgra kulturnih djelatnosti. U prizemlju će ostati Info centar Turističke organizacije Budva, koji će biti dodatno integrisan u cjelokupni koncept objekta.

Na prvom spratu, sala će se prilagoditi za savremene multimedijalne konferencije ili kao izložbeni prostor za razne manifestacije. Takođe, na raspolaganju će biti sedam kancelarija raspoređenih po svim spratovima, uz dodatne prostorije kao što su čajna kuhinja, sala za sastanke i prostorije za arhivu. Ovaj koncept omogućava oko 25 radnih mjesta na 200 kvadratnih metara kancelarijskog prostora, kao i najmanje 40 mjesta u konferencijskoj sali površine od oko 50 kvadratnih metara.

Sva rekonstrukcija će se vršiti u skladu sa konzervatorskim uslovima Uprave za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore. Projektom arhitekture biće izvršena kompletna adaptacija postojeće krovne konstrukcije uz potpunu sanaciju i restauraciju fasade objekta.

Poseban naglasak biće stavljen na obnovu stolarije, uz izradu novih škura na svim prozorima prema postojećem dizajnu. Osvjetljavanje fasada objekta će dodatno istaknuti njegov reprezentativni karakter i kulturni značaj, što će doprineti daljem razvoju Budve i Starog Grada.

Ova rekonstrukcija Kuće mjesne zajednice Stari grad obogatiće kulturnu ponudu Budve, pružiti savremene administrativne i multimedijalne prostore te unaprijediti uslove za rad i saradnju lokalnih organizacija. Prethodno navedenim ulaganjem osnažićemo kulturni identitet opštine Budva, što je u skladu sa preporukama Evropske komisije koja podržava oblasti kulturnog turizma s najvećim potencijalom za rast. Evropa je ključna destinacija kulturnog turizma koji čini 40% ukupnog turizma u Evropi, a 4 od 10 turista biraju svoju destinaciju na osnovu kulturne ponude. Budva, kao grad bogate kulturne baštine, ima veliki potencijal da se pozicionira kao značajna tačka na kulturnoj turističkoj mapi ali neophodna su ulaganja.

PRILOG: Dokumentacija

AMANDMAN V

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za kapitalne projekte“ (Org. kod 40903), Program 17 020 – Realizacija putne infrastrukture i niskogradnje, Potprogram 17 020 KO4 - Izgradnja lokalne infrastrukture, dodaje se nova aktivnost:

Sanacija seoskih puteva na teritoriji opštine Budva u iznosu od € 1,000,000.00

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

Sela Budvanske rivijere su tokom vremena prolazila kroz značajne promjene pod uticajem različitih kultura. Na osnovu arheoloških nalaza i toponima jasno su uočljivi uticaji helenističke, ilirske i rimske kulture. U srednjem vijeku, zabilježen je uticaj velikih imperija, među kojima su Srbi, Venecijanci, Turci, a kasnije i Austrougari, koji su oblikovali ekonomsku i kulturnu povezanost sela. Mještani su se kroz migracije i putovanja susretali sa raznim tradicijama i običajima, čime su obogatili lokalnu kulturu.

Kako bi se ostvario potencijal ruralnog turizma u opštini Budva, neophodna je adekvatna putna infrastruktura koja bi olakšala pristup ruralnim područjima i njihovim čarima. Posjeta prirodi i selu fascinira posjetioce, posebno one željne mira i tišine. Konkretno, prema izvještaju Booking.com o održivom putovanju za 2023. g., od 33.000 putnika u 35 zemalja, 76% je izjavilo da želi da putuje održivije u narednih 12 mjeseci. Dalje, evropska agenda za turizam 2030 navodi da je njen glavni cilj promocija turizma koji je: ekonomski, ekološki, kulturno i socijalno održivi; odgovara na izazove klimatske promjene, gubitak biodiverziteta i obaveze EU u smislu Agende UN 2030 za održivi razvoj; otvara radna mjesta i promoviše lokalnu kulturu, proizvode i usluge. Prema

Eurostatu, veliki udio turizma u EU odvija se u ruralnim područjima - 2021. ruralna područja čini 43,8% ležajeva u turističkom smještaju u EU (preostalih 33,8% ležajeva bilo u gradovima i prigradskim naseljima i 21,4% u gradovima) što potvrđuje da ruralna destinacija može postati konkurentna čak i u odnosu na urbane sredine. Za Budvu, ovo predstavlja priliku da se poveća broj noćenja i turističkih aktivnosti u ruralnim naseljima, uz očuvanje kulturnog identiteta i prirodnih resursa.

Projekat sanacije seoskih puteva mogao bi biti realizovan kroz saradnju mjesnih zajednica u opštini Budva, omogućavajući ravnomjernu raspodjelu sredstava. Ova investicija ne samo da bi doprinijela razvoju turizma, već bi podstakla ekonomski rast i očuvanje kulturnog nasleđa, osnažujući lokalnu zajednicu i pružajući nove mogućnosti za mještane.

AMANDMAN VI

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za kapitalne projekte“ (Org. kod 40903), Program 17 020 – Realizacija putne infrastrukture i niskogradnje, Potprogram 17 020 KO4 - Izgradnja lokalne infrastrukture, dodaje se nova aktivnost:

Izgradnja promenade – rijeka Grđevica, Budva u iznosu od € 350,000.00.

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

S obzirom na preizgrađenost centralnog dijela Budve, postoji izražena potreba za novim prostorima za rekreaciju, šetnje i odmor, što predstavlja ključni element za unapređenje kvaliteta života u svakom društvu. Posebno su značajne visokokvalitetne zelene i plave površine u gradovima, koje su od esencijalne važnosti za zdravlje i dobrobit svih građana, a posebno za starije osobe, djecu i ljude sa nižim primanjima. Ove površine omogućavaju ljudima da se bave fizičkim aktivnostima, druže, opuštaju i mentalno obnavljaju.

Parkovi, drveće i druge zelene površine imaju višestruke koristi – poboljšavaju kvalitet vazduha, smanjuju nivo buke, regulišu temperaturu u gradovima tokom vrućih perioda, te podstiču biodiverzitet u urbanim sredinama. Stoga je implementacija zelene infrastrukture u jezgru Budve od ključne važnosti za podsticanje svih ovih pozitivnih efekata, čime bi se doprinijelo zdravijem i održivijem urbanom okruženju.

Promenada „Grđevica“ će biti nova zelena površina u samom jezgru grada, dužine 1,6 km, koja će stvoriti prostor za opuštanje, šetnje, umjetnost i zajedničke trenutke. Ovaj prostor biće mirna oaza u srcu grada, koja će se prostirati od Maina do Slovenske plaže. Rijeka Grđevica, čije je korito betonirano i godinama korišćeno kao parkiralište, biće pretvoreno u modernu promenadu. Vjerujem da bi u donjem dijelu buduće promenade mogla biti razmotrena mogućnost izgradnje manjih garažnih prostora za stambene objekte smještene uz samu ivicu promenade. Na taj način, moglo bi se riješiti pitanje parkiranja i povećati funkcionalnost ovog prostora, bez narušavanja njegovih osnovnih ekoloških i estetskih principa.

Projektom se predviđa stvaranje sigurnog i stimulativnog prostora koji će biti prilagođen svim generacijama, omogućavajući porodicama, mladima i starijim osobama da uživaju u vremenu provedenom na otvorenom kroz zdrave aktivnosti. Stanovnici koji žive uz korito rijeke dobiće prostor za igru i zabavu svoje djece, dok će stariji sugrađani imati staze za šetnju i odmor. Promenada će postati ključni dio urbanog života Budve, pružajući prostor za društvene interakcije, rekreaciju i kvalitetno provođenje vremena. Ovaj prostor će omogućiti građanima i posjetiocima da se povežu sa prirodom, aktivno se bave fizičkim aktivnostima i uživaju u zajedničkim trenucima, čime će se unaprijediti kvalitet života Budve.

AMANDMAN VII

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za saobraćaj“ (Org. kod 42703), Program 17 020 Realizacija putne infrastrukture i niskogradnje, Potprogram 17 020 K01 Rekonstrukcija regionalnih i magistralnih puteva, dodaje se nova aktivnost:

Rekonstrukcija tunela Mogren sa pristupnim putem prema istoimenoj tvrđavi, Budva u iznosu od € 170,000.00.

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

Budva, uostalom, suočava se sa izazovom modernizacije svoje infrastrukture kako bi odgovorila na sve veće zahtjeve savremenog saobraćaja i turizma. Rekonstrukcija tunela Mogren i galerije, koja predstavlja jedan od ključnih saobraćajnih čvorišta grada, nije samo potreba, već i imperativ za očuvanje i unapređenje urbanog i turističkog identiteta Budve. Elem, ovaj infrastrukturni projekat je ključan za poboljšanje protoka saobraćaja i sigurnosti.

Trenutna infrastruktura tunela Mogren i galerije nije usklađena s modernim saobraćajnim standardima. Tunel, koji se koristi za kretanje vozila i pješaka, u kombinaciji sa zastarjelim sistemima ventilacije i osvetljenja, stvara potencijalne bezbjednosne rizike i usporava protok saobraćaja, posebno tokom ljetnje sezone kada Budva doživljava turistički bum.

Jedan od ključnih ciljeva rekonstrukcije tunela Mogren i galerije jeste poboljšanje funkcionalnosti i sigurnosti saobraćaja. To će biti postignuto kroz uvođenje modernih sistema za ventilaciju, osvetljenje i signalizaciju, čime će se stvoriti sigurniji uslovi za vozače i pješake. Osvetljenje je ključno, jer će obezbijediti bolju vidljivost, smanjujući rizik od nesreća i povećavajući sigurnost, posebno noću i u uslovima smanjene vidljivosti. Dalje, adaptacija postojećih izlaza, kao i ugradnja zaštitnih barijera, biće od ključne važnosti za poboljšanje sigurnosti, posebno u situacijama većih saobraćajnih gužvi.

Osim toga, estetski aspekt projekta ne bi trebalo zanemariti, jer tunel i galerija predstavljaju prvi kontakt turista sa Budvom. Ovaj dio grada, kao „zapadna kapija“, ima ogroman potencijal da ostavi pozitivan utisak na posjetioce jer galerija u tunelu Mogren može postati i prava turistička atrakcija. Galerije na tunelima ili prolazima često se koriste kao prostori za umjetničke instalacije i

edukativne sadržaje, a budući da je Budva prepoznata po bogatom kulturnom nasleđu, ovaj prostor može se iskoristiti za izložbe posvećene istoriji grada, pomorskoj tradiciji ili kulturnoj baštini crnogorskog primorja uvođenjem interaktivnih slika ili digitalnih ekrana koji bi posjetiocima omogućili da se upuste u virtuelna putovanja kroz istoriju Budve i okolnih područja.

Za kraj, neophodno je planirati adekvatnije isključenje prema istoimenoj tvrđavi, kako bi se olakšao pristup ovom istorijskom lokalitetu.

AMANDMAN VIII

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za kapitalne projekte“ (Org. kod 40903), Program 19 038 Sport, Potprogram 19 038 K01 Izgradnja i rekonstrukcija sportskih objekata, ***uvećava se iznos za Aktivnost 19 038 K01 006 (SAP K0553) Rekonstrukcija otvorenog bazena Pizana kod Starog grada Budva za € 1,142,000.00.***

OBRAZLOŽENJE

Rekonstrukcija bazena "Pizana", nakon godina zanemarivanja i propadanja, predstavlja investiciju u obnovu infrastrukture koja je od esencijalnog značaja za razvoj vodenih sportova, plivačkih treninga i takmičenja, ali i za organizaciju različitih sportskih i društvenih događanja. S obzirom na značaj ovog objekta, obnova će pružiti ne samo savremene uslove za sportiste, već i dodatnu atrakciju za turiste i posjetioce.

Dana 12. novembra 2024. godine, Uprava za kapitalne projekte objavila je na CEJN-u tender za izvođenje radova na adaptaciji otvorenog bazena "Pizana" u blizini Starog grada Budve. Prema tehničkom planu, rok za završetak radova je 180 dana od trenutka kada izvođač preuzme posao, što omogućava da se ovaj značajan infrastrukturni projekat završi do kraja 2025. godine.

Iako Budva ima tzv. dvije sezone, građevinsku i turističku, tokom ljetnjih mjeseci postoji mogućnost da se izvođenje građevinski radovi odobre za objekte od javnog značaja, poput ovog bazena. S tim u vezi, ovaj amandman je u funkciji planiranja cjelokupnog iznosa sredstava za izvođenje radova kako bi se nesmetano izvršila rekonstrukcija bazena do kraja budžetske godine.

AMANDMAN IX

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za kapitalne projekte“ (Org. kod 40903), Program 21 011 Zaštita, očuvanje i unapređenje zdravlja, Potprogram 21 011 K01 Izgradnja i rekonstrukcija objekata zdravstva, dodaje se nova aktivnost:

Izgradnja ambulante sa apotekom – Jaz, Budva u iznosu od € 80,000.00.

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

Pristup zdravstvenoj zaštiti je osnovno ljudsko pravo, koje bi trebalo biti dostupno svim građanima, bez obzira na njihovu geografsku lokaciju. Ipak, u ruralnim i udaljenim područjima Budve, pristup ovoj osnovnoj usluzi značajno je otežan zbog neadekvatne infrastrukture i povezanosti, kao i nedostatka osnovnih javnih usluga. Ovi problemi postaju naročito izraženi tokom ljetnjih mjeseci, kada se zbog povećanog turističkog prometa saobraćaj u Budvi usporava, pa je potrebno i najmanje po pola sata da se stigne do Doma zdravlja, iako se radi o udaljenosti od samo 6,5 kilometara. Takva situacija stvara ozbiljne izazove za stanovništvo koje gravitira oko plaže Jaz, posebno za starije osobe i one sa zdravstvenim problemima, jer im otežava pristup hitnim zdravstvenim uslugama i osnovnoj medicinskoj pomoći.

Doročna vizija EU (LTVRA) ima za cilj revitalizaciju ruralnih područja kroz pružanje efikasnih, pristupačnih i dostupnih javnih i privatnih usluga, uključujući personalizovana rješenja za zdravstvenu zaštitu. Ovaj pristup naglašava važnost poboljšanja infrastrukture i usluga u udaljenim područjima, čime se omogućava ravnopravan pristup zdravstvenoj zaštiti za sve građane. Dalje, OECD je pružio konkretne preporuke za rješavanje ovih izazova, zalažući se za jačanje primarne i integrisane zaštite, kao i podsticanje razvoja multidisciplinarnih zdravstvenih centara.

Prema tome, izgradnja ambulante sa apotekom na Jazu značajno će poboljšati zdravstvenu sigurnost, naročito tokom ljetnje turističke sezone, kada je potražnja za hitnim medicinskim uslugama veća. Ovaj manji objekat omogućio bi efikasno pružanje osnovnih zdravstvenih usluga, smanjujući opterećenje glavnih zdravstvenih ustanova u Budvi, te olakšao pristup medikamentima i drugim potrebnim uslugama. Takođe, prisustvo ambulante na ovoj lokaciji olakšaće pristup zdravstvenoj zaštiti i lokalnom stanovništvu, ali i turistima, čime će se podići opšti nivo sigurnosti i zdravstvene zaštite tokom ljetnje sezone na potezu Budva - Tivat.

AMANDMAN X

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za kapitalne projekte“ (Org. kod 40903), Program 17 020 – Realizacija putne infrastrukture i niskogradnje, Potprogram 17 020 KO4 - Izgradnja lokalne infrastrukture, dodaje se nova aktivnost:

Izgradnja gradskog groblja sa kapelom i parking prostorom, Budva u iznosu od € 250,000.00.

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

Budva se suočava sa značajnim izazovima u vezi sa infrastrukturnim razvojem, a posebno mjesto zauzima pitanje izgradnje novog gradskog groblja sa kapelom, kao i adekvatne prateće infrastrukture, uključujući parking prostor. Postojeći kapaciteti groblja više nisu dovoljni da zadovolje potrebe lokalne zajednice, što je posledica pozitivnih migracionih kretanja, povećanog broja stanovnika i sve većeg priliva turista.

Elem, nedostatak grobnih mjesta postao je ozbiljan problem u Budvi, posebno zbog demografskih promjena i sve većeg broja ljudi. Iako Budva doživljava značajan porast broja stalnih stanovnika,

u sezoni je prisutan i značajan broj turista koji se, nakon izvjesnog vremena provedenog u Budvi, odlučuju za stalni boravak (a posebno je izraženo prisustvo Rusa, Ukrajinaca i Turaka). Ovi faktori povećavaju potražnju za većim brojem grobnih mjesta, što je direktan pokazatelj da je neophodna izgradnja novog gradskog groblja, kako bi se zadovoljile potrebe stanovništva.

U ovom kontekstu, izgradnja kapele postaje još jedan element. S obzirom na specifičnost Budve, koja je domaćin i brojnim stanovnicima sa sjevera Crne Gore, postojanje vjerskog objekta u neposrednoj blizini groblja postaje neophodno. Zbog velikog broja ljudi koji žive u Budvi, ali čiji su korijeni i porodični grobovi u drugim djelovima Crne Gore, neophodno je omogućiti im dostojanstveno obavljanje vjerskih obreda. Takođe, gradska kapela koja se trenutno nalazi na crkvenoj zemlji uskoro će morati biti izmještena usled planiranja izgradnje hrama, što dodatno naglašava potrebu za izdvajanje sredstava za projektovanje ovih objekata.

Uzimajući u obzir sve ove elemente, izgradnja gradskog groblja sa kapelom i parking prostorom ne samo da će zadovoljiti sve vjerske potrebe zajednice, već će doprinijeti i unapređenju opšteg kvaliteta života u Budvi. Ovaj infrastrukturni projekat je značajan i sa aspekta socijalne integracije, jer će omogućiti svim građanima, bez obzira na porijeklo i religijsku pripadnost, da se dostojanstveno oproste od svojih najmilijih.

AMANDMAN XI

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za kapitalne projekte“ (Org. kod 40903) Program 15 019 Turistička djelatnost, Potprogram 15 019 K01 Unapređenje turističke ponude, dodaje se nova aktivnost:

Izgradnja garaže kod Gradske pošte, Budva u iznosu od € 120,000.00.

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

Gradnja bez jasno definisanih standarda i planova u prošlosti onemogućila je Budvi adekvatnu organizaciju parking prostora, a posledice navedenog postaju posebno uočljive tokom ljetnjih mjeseci. Automobili koji blokiraju staze za pješake, nepropisno parkirani na nepredviđenim lokacijama, postali su svakodnevnica Budve. Dalje, nedostatak parking prostora u centru Budve značajno utiče na saobraćajnu organizaciju, uzrokujući gužve i stvaranje loših utisaka među posjetiocima i turistima, što negativno utiče na imidž grada kao turističke destinacije.

S obzirom na hitnost rješavanja problema parkinga, projektovanje izgradnje garaže kod Gradske pošte predstavlja ključni korak ka poboljšanju saobraćajne organizacije i smanjenju gužvi u centru grada. Garaža će omogućiti racionalno korišćenje prostora, čime će se povećati broj parkirališta i omogućiti lakši pristup ključnim lokacijama u Budvi.

Takođe, projektom izgradnje garaže planirala bi se integracija zelenih površina oko objekta. Ovakav pristup ne samo da će doprinijeti unapređenju urbanog razvoja, već i poštovanju ekoloških principa, čime se ostvaruje sinergija između modernih infrastrukturnih rješenja i očuvanja životne

sredine. Konkretno, garaža bi bila dizajnirana u skladu sa zelenim programima, čime bi se obogatila estetika grada, stvarajući vizuelno privlačnu i ekološki prihvatljivu infrastrukturnu cjelinu.

Kroz ovaj projekat, Budva bi dobila savremeno rješenje za parkiranje, koje bi zadovoljilo potrebe kako lokalnog stanovništva, tako i turista, a istovremeno unaprijedilo saobraćajnu organizaciju i ekološke standarde grada. Garaža ne bi bila samo tehničko rješenje za problem sa parkiranjem, već bi postala i simbol urbanog razvoja Budve – grada koji razmišlja o održivosti i kvalitetu života svojih građana, kao i mnogobrojnih posjetilaca.

AMANDMAN XII

U članu 18 (II Posebni dio – ekonomska klasifikacija) Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, kod potrošačke jedinice „Uprava za kapitalne projekte“ (Org. kod 40903), Program 17 020 – Realizacija putne infrastrukture i niskogradnje, Potprogram 17 020 KO4 - Izgradnja lokalne infrastrukture, dodaje se nova aktivnost:

Izgradnja šetališta Stari grad – Rafailovići, Budva u iznosu od € 3,000,000.00

U skladu sa prethodno navedenim, neophodno je izvršiti usklađivanje u Predlogu Zakona o budžetu za 2025. g.

OBRAZLOŽENJE

U savremenim okolnostima, značaj očuvanja i unapređenja javnih prostora postaje sve očigledniji, s obzirom na brzi rast urbanizacije, promjene u klimatskim uslovima, kao i potrebu za održivim razvojem gradova. U tom kontekstu, Urbana agenda za EU predstavlja ključni instrument za usmjeravanje i koordinaciju politika koje se bave urbanim razvojem na nivou Evropske unije i nacionalnih politika, kako bi se poboljšali uslovi života u urbanim sredinama. Dvije važne teme na koje bi Crna Gora, kao buduća članica Evropske unije, trebalo da obrati posebnu pažnju su ozelenjavanje i održivi turizam.

U tom kontekstu, projektovanje šetališta Stari grad – Rafailovići, predstavlja inicijativu koja je u skladu sa EU agendom i koja bi omogućila povezanosti između različitih djelova grada, unapređenju kvaliteta života građana i jačanju turističke atraktivnosti. Ovaj projekat ima za cilj da stvori okvir koji će omogućiti održivi razvoj Budve i obezbijediti optimalnu integraciju urbanih i ekoloških rješenja.

Elem, jedan od osnovnih ciljeva projekta je usmjeravanje ka jačanju povezanosti između Starog grada i Rafailovića - Stari grad, kao istorijsko i kulturno jezgro, često je preopterećen turističkim posjetama, dok su Rafailovići okrenuti ka prirodnim ljepotama budvanske rivijere. Iako relativno blizu, nisu dovoljno povezani prostorno i funkcionalno i izgradnja šetališta kao zajedničkog prostora za pješake omogućila bi lakšu integraciju između turističkih i stambenih zona, smanjujući gužve u centralnim djelovima grada.

Jedan od najvažnijih aspekata ovog projekta je unapređenje urbanog komfora. Uvođenjem kvalitetnih javnih prostora i mobilijara, kao što su klupe, korpe, fontane i drugi elementi, šetalište

bi postalo prostor za odmor i relaksaciju. Građani, ali i turisti, bi imali na raspolaganju prostrane i kvalitetno dizajnirane javne površine koje nude visoki nivo komfora i funkcionalnosti. Šetalište bi postalo prostor gdje bi ljudi mogli da se opuste, šetaju, komuniciraju ili jednostavno uživaju u pogledu na more i grad. Uvođenjem urbanog mobilijara, ne samo da bi se obezbedio vizuelni sklad prostora, već bi se omogućila i praktičnost za sve korisnike. Kvalitet života u Budvi bi se, stoga, značajno poboljšao, a grad bi postao privlačniji i udobniji za življenje i posjetu.

U tom smislu, uvođenje ovog projekta u budžet za 2025. godinu predstavlja korak ka održivom razvoju i urbanom planiranju, koje će odražavati mediteranski duh, poštovati kulturno-istorijsko nasleđe grada, ali i integrisati moderna rješenja.